

Emne: Hvordan bruger vi Danmarks areal ?

Forestil dig at du kører en tur i Danmark i bil. Hvad fylder mest i landskabet? Mange vil nok sige marker eller landbrug. Over halvdelen af Danmarks areal er nemlig optaget af landbrug. Men sådan har det ikke altid været.

I stenalderen var Danmark dækket af skov. Der levede kun 10.000-20.000 mennesker i Danmark dengang. De levede af at jage, fiske og samle spiselige planter og frugter. For omkring 6000 år siden begyndte menneskene at rydde skoven for at dyrke jorden. Landskabet begyndte at ændre udseende.

Opfindelsen af landbrug betød, at man begyndte at dyrke afgrøder og holde husdyr. Man kunne producere mere mad, og familier kunne brødføde flere børn. Derfor steg antallet af mennesker, og det er steget lige siden.

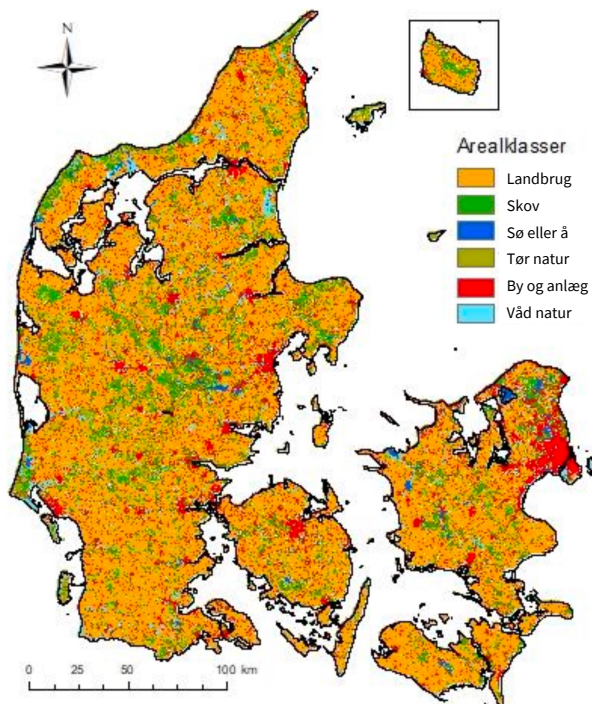
I dag bor der mennesker overalt i Danmark, og vi har gennem tiden ændret meget på landskabet og på naturen.

Det betyder, at der ikke er plads til alle de andre plante- og dyrearter, som vi deler landarealet med. Deres levesteder forsvinder, og de kan ikke finde føde. Derfor bliver der færre dyr og planter, og mange arter forsvinder både på land og i havet.

Alt dette har også skabt store problemer for mennesker, for vi har brug for naturen. Insekter bestøver f.eks. vores frugter, bær og andre afgrøder, så f.eks. æbleblomster bliver til æbler. Insekterne bliver færre og færre år for år. Hvis de forsvinder, bliver det svært at dyrke æbler og andre afgrøder.

Menneskers forurening af vand, jord og luft samt ændringer i klimaet kan gøre det svært at dyrke jorden i fremtiden.

I de følgende opgaver skal du kigge nærmere på, hvordan vi bruger Danmarks areal i dag.

Kilde: Videnskab.dk, faktalink.dk.

Notat: Illustration af arealanvendelse i Danmark og fordelingen på forskellige typer af landbrug, Århus Universitet, Institut for Agroøkologi. 2021.

Rapport: Danmarks arealer, Danmarks fremtid. Concito. 2023.

Fakta om natur

- Naturen i Danmark har det ikke godt. Naturens tilstand i EU er blevet målt, og dansk natur ligger på en tredjesidste plads. Årsagen er, at landbruget og andre menneskelige aktiviteter fylder for meget.
- 3 % af Danmarks areal er urørt skov. Det betyder, at mennesker ikke ændrer på skoven. Den passer sig selv, og døde træer får lov at ligge.
- 11 % af Danmarks areal er dyrket skov. Her er det mennesker, der bestemmer hvilke træer, der skal plantes, og vi fælder skoven for at skaffe byggematerialer.

Fakta om landbrug

- I Danmark bruger vi 60 % af landets areal på landbrug. I resten af EU er det gennemsnitlige landbrugsareal 26 %.
- Af de 60 % af landets areal vi bruger til landbrug, benyttes langt over halvdelen til at dyrke foder til dyr, nærmere bestemt 68 %.
- Landbruget står for en fjerdedel af Danmarks CO₂-udledning. Størstedelen af udledningen kommer fra produktion af kød.

Emne: Arealforbrug for dyrkning af protein

Danmark er det land i verden, der producerer mest kød pr. indbygger. Danskerne er også et folkefærd, der spiser mere kød end befolkningerne i de fleste andre lande. Vi forbruger kun selv en del af det kød, der produceres. Hovedparten bliver eksporteret og solgt i andre lande.

Figur 6 viser, hvor meget areal man skal bruge for at opdrætte forskellige dyr. Der er også tal for hvor meget plads, det kræver at dyrke rød quinoa, boghvede og sojabønner. Disse planter indeholder komplette proteiner, ligesom kød og insekter også gør. Derfor kan disse planter erstatte kød i en klimavenlig kost.

Planterne dyrkes på forsøgsbasis i Danmark og har derfor ikke et højt udbytte i Danmark endnu. Når de dyrkes i varmere dele af verden, kan udbyttet være tre gange højere end det er i figur 3. Det vil sige, at man kan høste flere afgrøder pr. m² end man kan i Danmark.

Lodret eller vandret dyrkning

Spiselige insekter kan dyrkes lodret. Det betyder kort sagt, at man kan stable insekterne ovenpå hinanden i indendørs stalde.

Det er en af grundene til, at de optager meget mindre plads end andre kødtyper. I de indendørs stalde kan man styre temperatur, luftfugtighed og ventilation. Det kræver meget energi. Men selv når man indregner CO₂ udledningen fra dette, er melorme stadig mere klimavenlige end kød. Man er stadig i gang med at undersøge insekters dyrevelfærd, men der er meget der tyder på, at de trives godt, når de er flere sammen på mindre plads.

Nogle planter kan også trives indendørs ved lodret dyrkning, f.eks. salat og krydderurter. Her kan man styre vand, næring og lys, men det kræver en del energi og er kun klimavenligt, hvis man har adgang til grøn strøm fra f.eks. vind eller sol.

Lodret dyrkning af insekter

Lodret dyrkning af salat

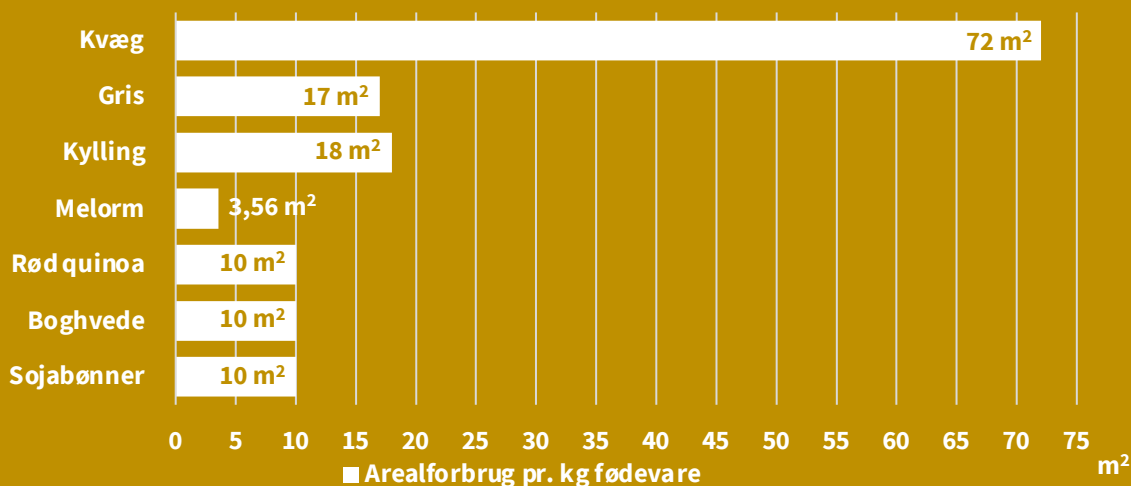

Vandret opdræt af gris

Vandret dyrkning af grønt

Figur 6

UNDERSØG

Opgave: Lav et Danmarkskort – Niveau 1

I denne opgave skal du lave et Danmarkskort, som viser, hvor meget areal landbrug, natur og byer fylder i Danmark.

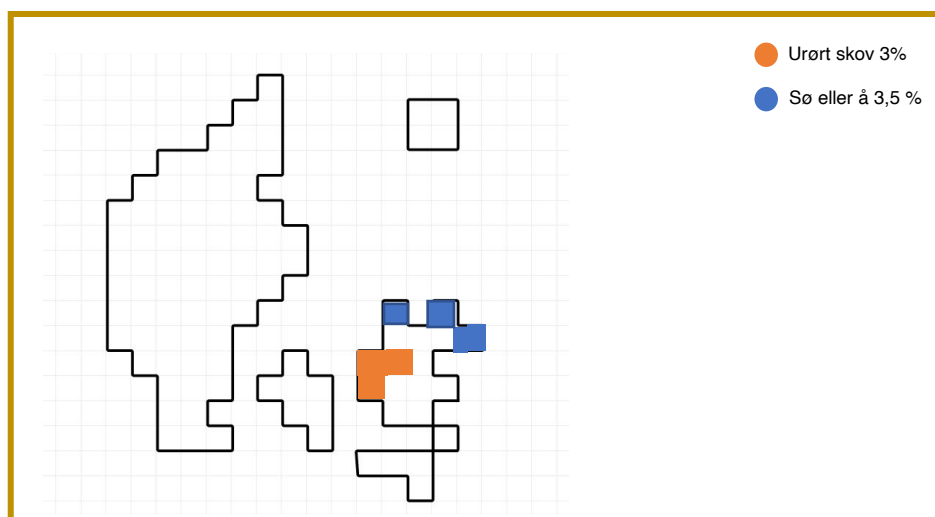
Sådan gør du

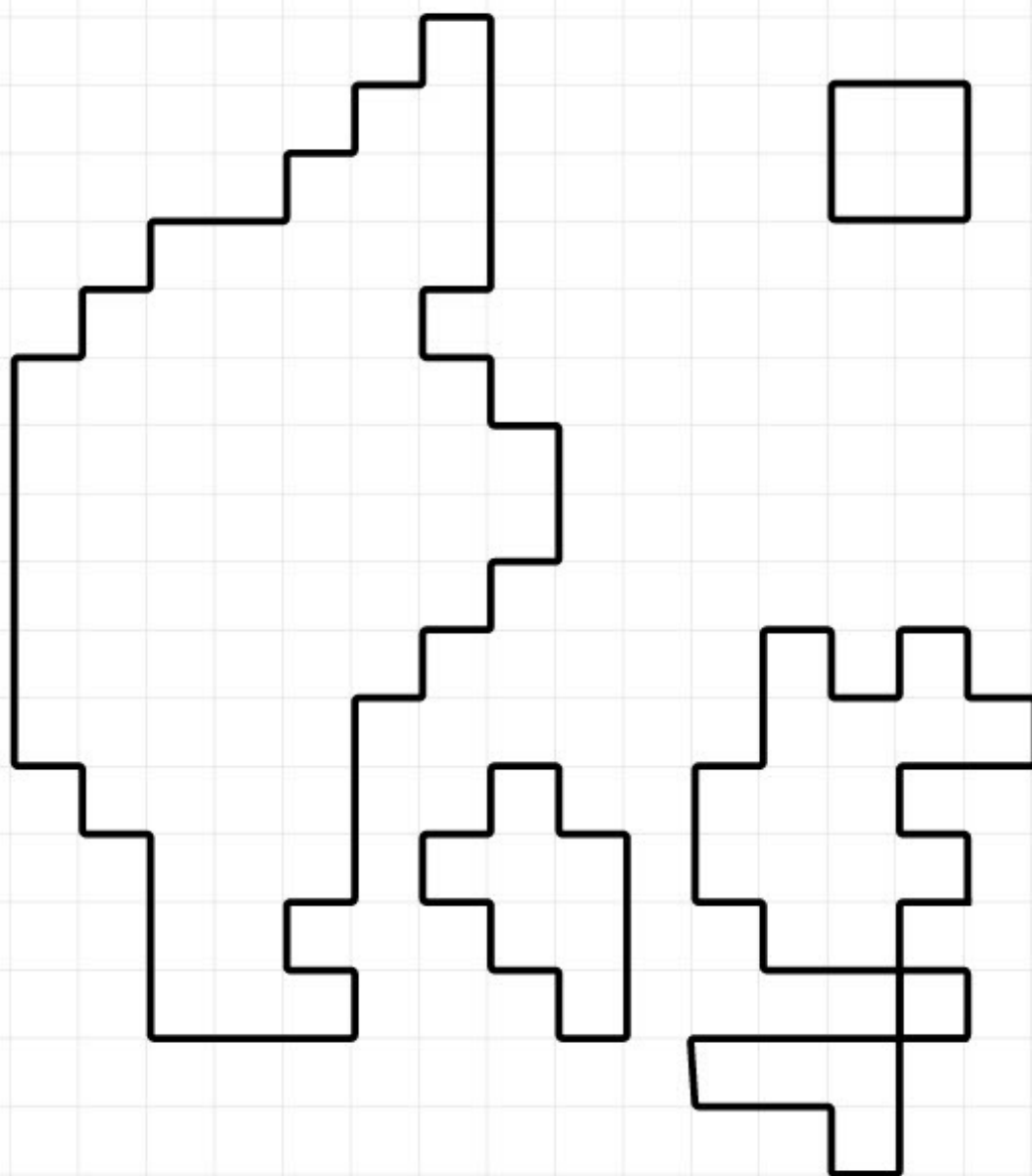
Danmarkskortet på næste side er inddelt i 100 felter, som svarer til 100 %. Hver kategori på listen fylder en bestemt del af Danmarks areal. Kategorien "gris" fylder f.eks. 19,5 %. De 19,5 % omfatter alt, hvad der er nødvendigt for at producere grise, inklusive stalde og dyrkning af foder, som optager mest areal.

- Giv hver kategori på listen en farve.
- Skraver hver kategori ind på Danmarkskortet på næste side.
- Lav en signaturliste, så man kan se, hvilke farver de forskellige kategorier har. Se et eksempel nederst på siden.
- Danmarkskortet bliver nemmere at aflæse, hvis du samler alt landbrug ét sted, alt by et andet sted og al natur et tredje sted på kortet.

Fordelingen af Danmarks areal:

Gris:	19,5%
Ko og andre flermavede dyr (får og ged):	15 %
Kylling:	2 %
Anden form for landbrug:	24 %
By, veje og anlæg:	14 %
Mose, eng, strandeng og anden våd natur:	5,5 %
Klit, hede, overdrev, skrænt og anden tør natur:	3,5 %
Sø eller å:	2,5 %
Dyrket skov:	11 %
Urørt skov:	3%

Signaturforklaring

